

po današnjem gledanju na važnost ženinega sodelovanja daleč pred nami. Turška žena je zavrgla feredžo in kljub tisočletnim okovom pogumno in samozavestno stopila v javno življenje, pri nas so pa še vedno deljena mnenja, kako naj se odločimo. Namesto da bi iskali potov, kako bi ženo podpirali v njenem vsestranskem sodelovanju v družbi, iščemo načina, kako bi jo iztisnili iz nje ter ji dopovedali, da ni za drugim kakor za kuhinjo in otroško sobo. Tu naj izpolnjuje svoje dolžnosti, vse drugo je ne briga. Kdo verjame, da bi bilo to od koristi za človeško družbo? Sama sem prepričana o nasprotnem.

Dalje pravi tovarišica v članku, da ne vidi nikakih dobrih posledic celibata. Število praznih službenih mest se ni zvišalo, ker so poročene učiteljice od prej še vedno v službi, mlade učiteljice pa obupujejo, ker iz materialnih razlogov ne morejo pustiti službe. Mnenja je, da pa bi jo marsikatera pustila, če bi dobila pokojnino. — Gotovo se vse strinja, da o kakih uspehih celibata ne moremo govoriti, pač pa vemo, da je prizadeval težak udarec naši osebnosti in pravici do dosega pokojnine, ki smo jih imele po zakonskih določilih in ki so za vse ostale uradništvo še nadalje v veljavi. Dvomim pa, da bi

se tovarišice tako lahko odločile za poroko tudi v primeru, če bi po 10 letnem službovanju dobile pripadajočo pokojnino v znesku par sto din brez draginskih doklad, do katerih v večini primerov po poroki nimajo več pravice. In če bi se odločile, bi se pozneje najbrž grenko kesale zaradi prenapljenega koraka.

Nesprejemljiv pa se mi zdi predlog, da bi se same same zavzemale za to, naj se zviša službena doba za dosego pokojnine in naj se upokoje vse poročene učiteljice. Ali nam še ni dovolj, da so nam razne odredbe okrnile mnoge pravice, ki smo jih že imele? Ali naj počasi zlezemo v one čase, ko je veljal za učiteljice popoln celibat in ko so imele neporočene učiteljice manjše plače od učiteljev? Dalje je tovarišicam gotovo tudi znano, da so dijakinjam za vstop na učiteljske vrata zaprti in da velja za nekatere drž. uradnice numerus clausus. Ali naj torej zahtevamo nadaljnjo okrnitev naših pravic, ali naj se bomo za to, da se nam že pridobljene vrnejo in da končno dosežemo popolno enakopravnost.

Mnenja sem, da je mogoča le ena pravična rešitev vprašanja celibata, namreč ta, da se odpravi. Poročena učiteljica naj sama odloči o tem, ali bo po poroki še ostala v službi,

ali jo bo pustila. Kakor je sama odgovorna za izvrševanje dela v šoli, naj bo vendar enkrat že tudi sama odgovorna za svoje delo doma. Gotovo pa je, da bo lažje izbirala med enim in drugim, ko bo tudi gospodinjstvo priznalo kot poklic s pripadajočo plačo, ker se bo popolnoma svobodno odločila za ono delo, za katero bo imela več nagnjenja.

V polni meri pa se strinjam s pozivom v članku, naj bi tovarišice začele odločnejšo borbo za svoje pravice, toda ne samo prizade, ampak složno vse skupaj. Čeprav so bile naše zahteve že ponovno pojasnjene na merodajnih mestih, so ostale neizpolnjene. Zato se je treba vedno na novo oglašati in izkoristiti vsako priložnost, da pokažemo na krivice, ki se nam gode. Tudi na naše skupščine bi morale prihajati tovarišice kot delegatke v večjem številu kakor doslej, saj je bilo n. pr. letos izmed delegatov komaj 1/10 tovarišic. Zavedajmo pa se tudi, da bodo mnoge zahteve, ki danes nalete le na gluha ušesa, izpolnjene takrat, ko bo učiteljica poleg drugih žen lahko odločala s svojim

K. L.

Odgovor na „Nesrečni celibat“

Gotovo je vse mlajše tovarišice, ki še nimajo 10 let službe, razburil dopis »Nesrečni celibat«, ki je bil objavljen v 13. številu, od 27. oktobra t. l. »Učiteljski tovariš«. Dopisnica ima, posnemajoč po dopisu, gotovo že 10 let službe in se skoraj popolnoma egoistično poteguje za stvar. Gleda le s svojega vidika, čeprav smo po službenih letih mlajše tovarišice v največjem številu prizadete. Malo je takšnih v 10 letih službe, ki so ostale neporočene, one pa, ki so, so imele čas si poiskati druga v tem času in si pripraviti vsaj najskromnejše za ustvaritev doma, kar si me s par leti službe še nismo mogle. Poročiti se pa brez najpotrebnejšega, živeti od same ljubezni vendar ni mogoče. Tako idealnih in tako dobro situiranih mož, ki bi vse mogli prevzeti na svoje rame, pa je zelo zelo malo.

Skoro vse z manj ko 10 leti službe smo morale delati 5. letnik, vrhu tega smo bile nastavljene šele po 3—5 letih čakanja. V tem času nastavitve si nismo mogle ničesar prihraniti — niti izbrati življenjskega druga. Vse to je bilo starejšim tovarišicam prihranjeno. Ali je bil denar, ki so ga izdali starši za nas, mlajše tovarišice, laže priporjen ali morda manj vreden od onega za starejše izdanega? Kakor je bila vsota izdana za študije marsikatero starejšo tovarišico odtrgana od ust staršev — doteda za hčerko, prav isto velja tudi za nas, morda še v večji meri, ker smo študirale v najtežjih časih. Med nami pa je veliko takih, ki morajo skupno s starši

ali celo same — odplačevati dolg, napravljen za časa študija.

Obsojamo še posebno predlog, da dobe tovarišice po 10. letih službe pokojnino — kar je po njenem največja krivica, ali pa naj se meja pokojnine zviša na 20 let službe — vse za ceno celibata! Celibat naj po mnenju dopisnicarice ostane, me, mlajše tovarišice, smo lahko moralno in materialno popolnoma uničene, brez pravic pokojnine in povračila vsega truda in stroškov za študij.

Odobravam in z veseljem pa pozdravljam njeno misel, da bi se zbrala močna delegacija, ki bi predložila tozadevno spomenico g. min. prosvete. Nikakor pa ne smemo govoriti o tem, da je pred nami zid, skozi katerega ne moremo prodreti. Zidu ni — zato ker vsak zakon se lahko spremeni — posebno pa še takšen zakon, ki je brez uspehov — kar je itak vsem znano. Same, drage tovarišice, pa si zidu ne smemo postavljati kot tovarišica dopisnica, ki gleda na stvar samo s svojega stališča. Boriti se moramo skupno in vztrajno za gladko odpravo celibata, brez kompromisov kot so v omenjenem dopisu. Takšni dopisi lahko škodujejo vsej stvari in ne kažejo tovariške zavednosti in sloge.

Še enkrat poudarjam: Vse tovarišice se moramo dosledno boriti brez kompromisov proti celibatu, kot proti vsem krivicam.

Učiteljice z 1—6 služb. leti.

Nekaj besed o naših „pomožnih knjigah“

(Misli k sklepu letošnje banovinske skupščine)

Ze od nekdanj je pri nas navada, da se po novih učnih načrtih pojavijo najrazličnejše vrste »pomožnih knjig za učitelje«. Pisci takih knjig si domišljajo, da storijo učitelstvu velikansko uslugo, če mu »poklonijo« take knjige. In kaj doživljamo? Največkrat vidimo, da »poklonijo« niso niti najmanj izpolnili pričakovanja!

Smu v dobi, ko se skuša šolstvo prilagoditi novim življenjskim prilikam. Res je, da imamo uradno predpisane učne načrte in je dolžnost učitelstva, da se takih predpisov tudi resnično drži.

»Držati se predpisov« pa je zelo raztegljiv pojem, kar hočem pokazati na temle primeru:

»Učni načrt za osnovno šolo« iz leta 1933. predpisuje v 4. razredu ljudske šole pri zgo. dovin: »Selitev južnih Slovanov v današnje domovino.«

Kaj so modri pisci zgodovinske »pomožne knjige« napravili iz tega naslova? Oglejmo si tako »Zgodovinsko učno snov«!

Pod naslovom »Kdo je prebival na ozemlju naše sedanje kraljevine pred dohodom Jugoslovanov« suhoparno naštevajo nekaj podatkov o kamni, bronasti in železni dobi v obliki fraz, ki so otroku na tej razvojni stopnji nerazumljive. Kaj si naj predstavlja devetletni otrok pod izrazi: naseljenost ozemlja, napredek prebivalstva, razvijanje obrti, napredek v gospodarstvu in izobrazbi, »tvo-

riji so velik narod«, upor zadušiti, pastirsko življenje se je umaknilo v gore itd. itd.

Kdor je kdaj zgodovino premeleval po takih »priročnikih«, ve, da otroci koncem koncev niso imeli ničesar od tega. Ta ali oni si je pomagal na ta način, da je napisal snov na tablo, otroci so se to »naučili« za — izpraševanje. Roko na srce: uspeh je bil porazen! O razvijanju zgodovinskega čuta in mišljenja — ne sluha, ne duha!

Kdo je krivec tega neuspeha? Pomožna (!) knjiga!

Vse drugače znajo zagrabiti zgodovino učitelji, ki se ne oklepajo v tesne spone »priročnikov«. Poznam tovariša, ki si zna posamezne dobe pripovedovalno oblikovati tako, da zajame v izmišljenih epizodah vse, kar se je v podrobnostih zgodilo, n. pr. »Lov na jamskega medveda«, »Obisk na mostiču«, »Na gradišču zanetijo ogenj«, »Naše polje in živinoreja«, »Trgovci prihajajo!«, »V rimski Emonia«, »Na rimski cesti«, »Huni prihajajo!«, »V staroslovanski zadruzi«. Itd. Skratka: idealno razpravljanje o zgodovinskih dobah v obliki povesti, ki jih deca brez težkoč reproducira, poleg tega razmišlja in — spoznava...

Takih pravih pomožnih knjig še nimamo! Tov. Albert Zerjav v svojem »Sodobnem zgodovinskem pouku« (SSM 1937.) priporoča tako zgodovinsko »snov«.

Mladinska matica bi storila učitelstvu veliko uslugo, če bi našla avtorja, ki bi znal otroški dobi primerno oblikovati zgodovino za 3. in 4. razred.

„Trboveljski slavček“ v Bolgariji

(Konec.)

Iz Sofije smo se odpeljali z vlakom, ki veže Čustendil z bolgarsko prestolnico. Ze v Gornji Banji, ki je prva postaja na tej progi, so vstopile tamkajšnje učiteljice in učitelji, da jim bo omogočeno v Perniku še enkrat slišati Slavčke. Gor. Banja je znana kot zdravilišče. V kraju samem izvirajo številni mineralni vreli, prav tako kot v Sofiji. Vlak stopil v breg, proti pobočju Vitoše. Zopet se v dalji pod nami zasveti zlata streha krasne sofijske cerkve, ki je bila postavljena kot spomenik osvobodjenju — Aleksander Nevski. Pod nami, v prijazni dolini, so posejane lične vile in lepi hoteli v Knjaževu in Bojani, ki sta tudi letovišči in do koder vozi tramvaj iz Sofije. Onim članom UPZ, ki so se udeležili turneje po Bolgariji, sta dobro znana ta kraja. Takrat so bili naši pevci gosti Prosvetnega suzuja, ki je organiziral izlet v ta kraja. Še nekaj minut in že zdrkne vlak v dolino

Pernik. Mimo postaj Crkva in Vlada ja zaropotamo po številnih industrijskih tirih na postajo Pernik, kraj, kjer je največji bolgarski državni premogokop. Slavčkom so se kar zaiskrile oči. »Kakor pri nas.« — Ze ob progi so zgrajene znane rudarske stanovanjske hiše. Raz okrašenih oken pozdravljajo Perničani Slavčke. Na kolodvoru je vladala skoraj neznosna gneča. Le z največjo težavo smo napravili prostor za Slavčke. Mala Perničanka pozdravlja male brate iz Jugoslavije. Perničanska deca je oktila Slavčke z bolgarskimi zastavami, sami so pa obdržali jugoslovanske. Razvila se je mogočna povorka do rudniške direkcije, kjer je pozdravil goste ing. Radoslavov.

Ker so bile vse vstopnice za koncert že preje razprodane, je moral Suligov, hočeš — nočeš, prirediti še koncert za šolsko mladino. V šoli se je kar trlo malih Bolgarč-

Poslovili so se...

Ze lezo je sekalo v živo zemljo in pripravljalo nova počivališča... ob jamah šolska mladina, učitelji, prijatelji in znanci... mladina poje svojim vzgojiteljem v slovo, učitelstvo se je poslavljalo z rosnimi očmi od svojih tovarišev, od tovarišic, ki so odšli v kraj, od koder ni vrnitve. Tak je konec vsakega učitelja.

Vsak nov grob zaseka tudi v učiteljskih vrstah veliko vrzel, novo rano... Dolga je vrsta teh grobov, velika je bolečina...

Vsi Sveti!

Kar se rodi, smrti zori! Rodili so se. zoreli v trpljenju, hodili najtežjo pot in končno podlegli sili, ki ji ne uide nihče... neusmiljen zakon prirode...

Prva je legla tovarišica Ivana Neuhold-Tominčeva. Skromno in osamljeno je živela zadnja leta, neopaženo se je poslovila od življenja. Življenje jo je tlačilo z bridkimi razočaranji... a ona je vztrajala na svojem mestu in je klonila šele pred smrtjo. Stanovsko je bila vedno zavedna, zavzemala se je tudi za vsa današnja ženska stremjenja. Sodelovala je pri ustanovitvi »Učiteljskega doma« v Mariboru, »Domu učitelja« v Ljubljani pa je zapustila volilo 20 tisoč dinarjev. S svojim delom si je postavila najlepši spomenik v srcih vsega učitelstva.

Pokojnica je imela med učenci na Vrhniki v prvem razredu Ivana Cankarja, o katerem je napisala »Spomine«.

Na Gorenjskem je legel k večnemu počitku pevec Anton Sepahar. Lepa Gorenjska je izoblikovala njegovo dušo... bil je sonce, njegova beseda toplota, ki je ogrela vsakega

tovariša in prijatelja. Njegovo srce je bilo zlato, bil je iskren tovariš.

Janez Pirnat je umrl istega dne, ko je bil razrešen službe. Smrt ga je oropala lepih čustvenih dni, ki bi jih preživel v zasluženem počitku. Tovariš Janez pa ne bi počival, on ni poznal brezdolja, saj je bil sin trdnega kmeta in je dobro poznal tegobe kmetijskega življenja. Delal je in še bi delal... zapustil je povsod ljubezen.

Premlad je omahnil v grob med hribovskimi kočami pod Bočem tovariš Srečko Sekirnik, mnogo prezgodaj... Izhajal je iz učiteljske družine: oče in mati, dve sestri in brat so učitelji. Izhajajoč iz takega kroga je dal za bodočnost najlepše nade in upe. Ljubil je bedo in življenje v revnih kočah, ljubil revne bajtarje. Osebito je mnogo storil za napredek sadjarstva. Posadil je pocetil je na tisoče dreves, ki bodo občanom donosala lep dohodek še tedaj, ko bo njegov spomin že bledele...

»Pa to je preklestvo močnih natur, da ne tožijo, da ne iščejo pomoči, dokler jih ne stre lastna nemoč.« Tako je zapisal tovariš v spomin učitelju Franu Pogačniku. Celu ob slovesu je odšel brez tožbe, brez obdolžitve, češ, vsega je kriva njegova zla usoda. Ko prečitamo njegovo poslovilno pismo, nam leži vsa njegova tragedija na dlani.

Zapisal je tole: »Ko delam tužni finale svojega bednega življenja... Reverendissime, dajte meni cerkveni pogreb kot kristjani, ker je moja uboga trpinčena pamet kriva temu strahotnemu koraku — moji živi niso več sposobni za pravo misel. Postopek občne proti meni mi je uničil moje poslednje moči in mi strl eksistenco. Povzročitelje bo kaznoval Bog, ker jih bo vedno grizla vest, kaj so učinili proti meni, mirnemu in tihemu člove-

ku... Trpin je dolgo, a mirno prenašam nesrečno življenjsko pezo... Moralo je priti, a grozna je odločitev in slovo, ko bi rad še dočkal pokoj, ki me je dosegel prezgodaj... Končam — ker se mi roka od razburjenja trese in že čutim bližati se zadnjo uro. Odpustite mi vsi, ker odhajam in se poslavjam. Ne morem več... Z Bogom, ker sem Vas vse imel rad in Vas čislal. Vaš nepozabni Franjo Nesrečnež...«

Težka zemlja ga ne tišči, ker mora biti tako...

Tam v ozadju stoji nad gomilo majhna tabla z napisom »Tu počiva borec za napredek šole in učiteljske pravice«. To je tovariš Punač Leopold, društven delavec, organizator mnogih mladinskih predstav, vrtnar in sadjar. Umrl je v 82. letu, v starosti, ki jo ne dočaka vsak učitelj. Bodi tudi njemu zemljica lahka!

Lepega zimskega jutra je šel na sprehod tovariš Fran Korbar. Medpotoma se je pogovarjal s šolarji, ki so šli v šolo. Poslovil se je od njih. Ko je vstopil v hišo tik ob šoli, se je zrušil zadet od možganske kapi. Trideset let je deloval v enem kraju in 13 šolnikov je vzgojil. Tovariš Korbar je veroval v poslanstvo učiteljskega poklica. Šola in poklic sta mu bila življenjska vsebina, pravo tovarištvo mu je bila realna dobrina. Padel je z nasmehom in s pozdravom šolski mladini...

Tovariš Mešiček Jože je dočkal 78. leto. Majhen po telesu, a velikan po duši. Povsod delavec na svojem mestu, neomahljiv in zmagoval je nastopal proti narodnim nasprotnikom. Vsem je odpustal...

Ob vznožju Kamniških planin počiva ob ljubljani materi tovarišica Cilka Stetelova. Ko so lansko leto odletele lastovke, je izdihnila... Dodeljena prosvetnemu oddelku v Ka-

mniku, je večkrat doma pozno v noč vršila uradne posle, čeprav je bila z ozirom na svoje duševno in fizično stanje potrebna izdatnega dopusta. Istočasno je morala skrbeti za bolno mater. Prosila je za premostitev na dekliško šolo, kjer bi se med mladino nekoliko razvedrila, a tega ni dosegla. Odšla je z lastovkami.

V bolnici sta preminula po težki boleznii tovarišica Tonica Marakovič in tovariš Grudnik Franc. Tovarišica Tonica je imela vse vrline dobre učiteljice. »Pomlad že prišla bo...« so ji peli otroci ob grobu, toda pomladi zanj ni bilo več, neizmerno telesno trpljenje jo je popolnoma uničilo.

Učitelj Grudnik je bil vzoren tovariš in član stanovske organizacije, delal je za napredek šolstva in učiteljskega stanu. Neki tovariš mu je zapisal v spomin »Učitelj - trpin!« Vzgladno stanovsko zavest je pokazala tovarišica Marija Galetova z izdatnim volilom za Učiteljski pevski zbor »Emil Adamič«. Zavedno tovarišico, ki sniva na ljubljanskem polju, bodo ohranili vsi učitelji in učiteljice, posebno pa članstvo UPZ vedno v najlepšem spominu.

Sredi dela je omahnil pod obronki Rati-tovca tovariš Ferdinand Vuser. S smehom in petjem si je lajšal težo učiteljskega poklica. Sredi dela je vzela bela žena tudi Anico Thurnherjevo. Večina njenega sorodstva je v učiteljskem poklicu. Leta 1914. je začela kot brezplačna volonterka in končala kot dobra učiteljica in vzorna prosvetna delavka.

Iz ljubezni do dela samega, iz ljubezni do lastnega stanu je delala tovarišica Zora Mlekuzeva. Po uspešnem delu na Goriškem in v Istri je pod silo razmer prišla v Jugoslavijo. Z njo so pokopali stanovsko zavedno učiteljico in vzorno sodelavko v borbi za učiteljske pravice in prizadevanja. Z njo so pokopali

kov. Vedno znova so s ploskanjem zahtevali nadaljevanje koncerta. No, Slavčki so radi ustregli ljubeznivim bratcem in sestrkam ter prepevali, dokler je to prenesel program bivanja. Nato so dobili malico v rudniški restavraciji ter si ogledali Pernik, posebno še rudniško direkcijo, ki je v vsakem pogledu res reprezentativna stavba. Izvajanja Slavčkov na koncertu so bila sprejeta z največjim odobravanjem. V spomin na Pernik je prejel zbor krasen kip rudarja, ki nudi kepo »črna zlata«. Vsak pevec je prejel lepo šatulo, okrašeno z bolgarskimi narodnimi ornamentami in napolnjeno z izbranimi sladčicami. Dirigent in spremljevalci so dobili po 5 gramov rožnega olja v lepi tubi z napisom: »V spomin na perniške rudarje 10. X. 1938.« Po koncertu je bil družabni sestanek, na katerem se je zahvalil Slavčkom za poset ljubeznivi generalni direktor ing. Spasov. Obujal je spomine na Trbovlje in Slovenijo, ki so jo posetili bolgarski rudarji pred meseci. Za vse gostoljubje in ljubezen se je v imenu Slavčeka zahvalil tov. Supančič.

Ob pozni uri smo zasedli dva avtobusa in se odpeljali proti Sofiji, kamor smo dospeli kmalu po polnoči. Slavčki so se do 10. ure dobro naspali. Ob 11. uri smo morali prirediti še en koncert za mladino. Po koncertu je na prireditelji Sofiji, župan skupno poslovalno kosilo, ki so se ga udeležili tudi zastopniki oblasti in raznih kulturnih korporacij. V slovo je Slavčkom izpregovoril podžupan g. Lekarski, ki je podčrtal velikanski pomen poseta Slavčkov, jugoslovanske mladine, ki naj skupno z bolgarsko mladino gradi lepšo bodočnost obeh narodov. Izrazil je željo, naj bi oni, ki skrbijo za mladino, omogočili, da spozna bolgarska mladina lepote Jugoslavije. Še nekaj pesmi so morali zapeti Slavčki. Rezika se je zahvalila in slovo je bilo uradno opravljeno. Pred obednico so čakali Slavčke Bolgarčki in jih odpeljali po mestu, da si še zadnjikrat ogledajo, kar koga zanima. Spremistvo si je pa ogledalo nekaj sofijskih šol, ki so res krasne in v vsakem pogledu na višku. Pohiteli smo tudi v ameriški otroški vrtec, kjer neumorno deluje g. Kasabova, ki je pred leti hospitalna na naših solah.

V Sofiji je 22 meščanskih, 52 osnovnih šol in 11 gimnazij. Šole obiskuje 63.000 učencev in od teh 1., 2. in 3. razred osnovne šole 33.000. Letni proračun za vzdrževanje šol, šolskih kuhinj in otroških vrtcev znaša 33.000.000 levov. Gradbeni fond za popravila in zidavo pa dosega letno 17.000.000 levov. Vse šole, ki so po večini nove, oziroma prenovljene, so lepe, moderne, svetle, imajo garderobe, kopalnice in velike dvorane za šolske prireditve. Posebnost tamkajšnjih klopi je v tem, da so naslonjala vrtljiva okoli horizontalne osi. Na oknih, po hodnikih in omarah je mnogo rož in cvetja, po stenah pa naravnost ogromno slik iz bolgarske zgodovine in bolgarskih krajev. Zelo umestno se mi zdi, da ima vsaka šola po možnosti na podstrešju veliko pokrito teraso, raz katero učenci lahko opazujejo nebesne pojave in okolico. Najmodernejša je 20. meščanska šola, ki je bila pravkar dograjena. Stala je 8.000.000 levov, kar znači v primerjavi ravno toliko dinarjev. Upravitelj te šole je tov. Luka Epitrofi, dobro znani prijatelj jugosl. učiteljev, posebno članov UPZ. Lep sprejem so doživeli

spremljevalci Slavčkov tudi na I. osnovni šoli. V vsakem razredu so jih pozdravile učence s primernim govorom in lepim šopkom. Učiteljstvo jih je pogostilo z grozdem in pecivom.

Nismo se mogli iztrgati vsem znamenitostim in ogromnemu gostoljubju. Mnenja sem, da nam ni potrebno posecati kraje in države na zapadu. Tudi na vzhodu se bomo naučili zelo dosti, kar bo v korist naši mladini. Bolgarska šola je odlična, njih skrb za mladino pa posnemanja vredna.

V zadnjem momentu smo pospravili svoje kovčke in pohiteli na kolodvor. Prešli smo Slavčke in jih razvrstili v pripravljena »pulmana«. Slovo nam ostane nepozabno. V dokaz temu naj bodo odkritosrčne solze Slavčkov in Bolgarčkov. Eni kakor drugi se niso mogli ločiti. Odrasli so pa kar tekmovali med sabo v pristrčnosti do Slavčkov. »Do viždanja« — morate še priti, to so bili poslednji vzkliki. Naj zaključim z ugotovitvijo, ki mi jo je poudaril ugleden Bolgar ob slovesu: edino ta pot, ki ste jo ubrali vi, slovenski učitelji, je pravilna in najbolj solidna osnova za bodočnost. Vse drugo se ni izkazalo! Bodite zdravi in na tej poti dosledni. Bodočnost je vaša.

Učiteljski pokret

Vladko Majhen:

O konjereji

(Za učitelje pokretaše)

»Kritika« je postala že s prvo številko osrednje pedagoško glasilo: reakcionarjev. S svojo šibo je udarila po pedagoških pisateljih. Če bi jih šiba zadela, bi nosili dancs na svojih hrbtih tiste debele klobase, ki so po mnenju urednika »Kritike« znak pravilne kazni, porojene iz potrebe in ljubezni. V pravični jezi je hotela mačeha sodobne pedagoške pretepeti kolporterje tuje pedagogike. V jezi pa je malo pravičnosti, to dokazuje »Kritika«, ki je najbolj pretepla dr. Zgeča, čeprav se je on doslej izmed vseh vodilnih slovenskih pedagogov najmanj posluževal tujih virov. Dr. Zgeč je prav za prav prvi delavec na slovenskem pedagoškem terenu, saj so se vse doslejše ankete vršile na njegovo pobudo. — Klobute je dobil »Popotnik«, bedastemu članku o vzgojni kazni v »Roditeljskem listu« je posvečena pretežna vsebina »Kritike«. S poglavjem »Listek« kani nemara postati literarna revija in tekme »Sodobnosti«, »Ljubljanskemu zvonu« in »Domu in svetu«. Doslej nenavadna podjetnost! — Zelo aktualna je »Zapiski«. Tam so recepti za JUU. Petnajsta stran pa bi skoraj ostala nedovršena, šestnajsta pa celo prazna, toda: na srečo obstaja v Sloveniji še Učiteljski pokret. »Kritika« ni prijateljica ljudi, ker jim ne privošči mehke, ljubeznive in razumevajoče vzgoje. Zakaj pa ni prijateljica živali? se sprašujemo, ko padajo težki udarci na konje. »Kritika« kliče na pomoč Učiteljski pokret, ki ga hoče spraviti v konjedersko društvo.

Nisem član nobenega kasaškega društva, vendar bi rad povedal katero v zahtevni naše lepe domače živali: konja.

»Po proučevanju vasi se bo treba lotiti tudi praktičnega dela.« Pisec ne pozna programa Učiteljskega pokreta, zato ne ve, da je proučevanje vasi dolgotrajno in temeljito delo. Pokret nima namena vzgajati ekonomov. Končno ni namen Učiteljskega pokreta, da bi propagiral ali se boril proti gospodarskim panogam; gospodarski in socialni študij mu služita le za to, da pokaže učinke teh faktorjev na pedagogiko.

»Konj ni sodobna žival... in po naših cestah že ropočejo avtomobili. Če po hribovitih krajih z volj in kravami zemljo obdelajo, bi jo menda tudi na ravnem.« Konj ni sodoben, malo bolj sodoben je avtomobil, najbolj sodoben je pa krava. Človek bi se ne čudil, če bi kaj takega napisal kateri izmed članov londonskega odbora za nevmešavanje, toda da tako spodrsne človeku iz zdrave slovenske sredine, to kaže na precejšnjo ignoranco v ekonomiji. V tistih zlatih časih, ko je hodil Samec na učiteljske, še niso poučevali ekonomije, zato je njegova zmota radi tega nekoliko lažje narave.

Za Slovenijo je konj zelo sodobna žival. Avtomobilski promet zahteva urejeno cestno omrežje, ki ga Slovenija še zdaleka ne premore. Slovenija se bori komaj za glavne avtomobilske prometne žile. Kdo ve, kdaj bomo doživeli tako cestno omrežje, da bo lahko držal avtomobil iz vsakega kmečkega dvorišča! Naši pohlevni konji pa se počasi pogrežajo v blatne vaške kolovoze in pod težkimi udarci vlačijo pridelke na trg.

Drugi pogoj za razvoj avtomobilizma in motorizacijo kmečkega stroja, pa je: blagostanje. Če se razgledamo, kdo ima danes avtomobile, vidimo, da se jih poslužuje trgovina ter dobro situirani svobodni poklici: advokati in zdravniki. Vozilo in njegovo vzdrževanje je dražje od konja. Namesto mleka pa spuša smrdljiv dim.

Dravsko, Mursko in Krško polje imajo mnogo teh živali. Razumljivo! Velikanski njijski kompleksi zahtevajo vendar intenzivnega in hitrega dela. Koliko časa bi trajalo oranje s kravami na kmetiji! Čim hitreje je opravljeno delo, cenejšje je! Po dolgotrajnem oranju bi bile krave še slabše kakor danes, ko stoje v hlevu in jedo slamo. Krava, ki dela, ne doji. Zopet smo v zagati!

Hribovec in ravninec ne moremo primerjati! Radi malih ornih površin hribovec ne rede konj. Znano je tudi, da je vol odpornejši in zelo vztrajen. Hribovec ni nikoli za hitrost, ampak vedno le za uspeh: kako priti navzgor. Srečni hribovec, ki rede vole in krave, sicer bi bili starokopitni kakor ravninski kmetje!

Ali je vino ali je kis?

Brez etiket tega ne spoznamo. Zato moramo nato posebno paziti. Pravo Kneippovosladno kavo spoznamo na zavitku po sliki župnika.

Odprta v vrečah ali v zavitkih brez župnikove slike sploh ne obstoja

Kneippova sladna kava!

kmetu dobička pri ubogi živali, ki je ves teden delala na polju, v nedeljo pa še dosegla lep športni uspeh! Dirke pa povrh zboljšujejo našo slovensko konjerejo. Zakaj so slovenski konji znani daleč po svetu? Dirke jih proslavljajo, ne pa morda »Kritika«.

Naš kmet ne propada zato, ker je preveč zmoderniziran, to je čisto konvencionalna laž. V moderni državah orjejo s traktorji (motorna, ne kravja vprega!), proizvajalni stroški se zmanjšajo, cene so globoko konkurenčne še naši konjski vpregi. Slovenski kmet ne bo propadel radi konjereje. Klic po odpravi konj in zahteva po kravji vpregi sta prav tako sodobna in potrebna za narodno gospodarstvo, kakor »Kritika« za sodobno pedagogiko.

Starokopitnežil Bogato poglavje!

Kmetje so starokopitni, ker ne zmorejo napredka.

Starokopitni so tisti ekonomski, ki silijo kmeta v primitivizem, iz katerega ga je izvlekla liberalna doba.

Najbolj starokopitni pa so pedagogi, ki ne morejo doumeti potrebe strnjenejšega šolskega dela. »Kritika« postaja njihovo glasilo, njenemu uredniku pa čestitam k »führerstvu«.

Kadar pridete v Ljubljano, se zglasite pri občeznani manufakturni veletrgovini

R. MIKLAUC „Pri škofu“
Lingarjeva ulica — Pred škofijo,

kjer boste našli veliko izbiro blaga za moške in damske obleke po izredno ugodnih cenah
Ne pozabite: R. Miklauc, Ljubljana

Splošne vesti

— Opozorilo. Pevski zbor Glasbene Matice v Ljubljani bo izvajal v ponedeljek, 7. novembra t. l., v veliki unijski dvorani na slavnostnem koncertu v priložnost 20 letnice osvoboditve in zedinjenja najnovejše Škerjančeve delo za soli, zbor in orkester »Zedinjenje«. Opozorjamo učiteljstvo iz Ljubljane in bližnje okolice na to krstno izvedbo najnovejšega domačega dela, s prošnjo, da se udeležijo nastopa Glasbene Matice v največjem številu. UPZ.

OPOZORILO

Sreska učiteljska društva Kozje, Kranj in Sv. Lenart ponovno prosimo, da dostavijo sekciji mesečne prijave za september in oktober z vsemi osebnimi izpremembamami. Društvi Črnomelj in Novo mesto pa nam še nista poslali prijav za oktober. Ostala društva pa so v tem pogledu v redu.

Tudi članskih seznamov za leto 1938/39, še niso poslala nekatera društva in prosimo, da tudi te dostavijo sekciji čimprej.

Blagajniki društev naj se ravnajo po poslovniku, ki ga je odobrila banovinska skupščina, pa bo najlepši red v medsebojnem administrativnem poslovanju.

Sreska društva naj čimprej likvidirajo svoje stare dolgeve napram sekciji in naj letošnje mesečne prispevke točno in redno nakazujejo.

Upraviteljsva se obenem naprošajo, da pospešijo plačilo naročnine »Popotnika« pri

svojih krajevnih šolskih odborih za tekoče leto in eventualno tudi za prejšnja leta. — Prosimo! Uprava JUU.

Vodnikova družba izda letos spominsko knjigo »Karadordeviči«, ki je bogato ilustrirana. Z njo hoče proslaviti dvajsetletnico naše svobode, naše narodne in svobodne države Jugoslavije. Pisatelj prof. Orožen je v knjigi z markantnimi potezami očrtal sto let naše narodne zgodovine. V teh letih, ko se je porajalo največje delo naše narodne zgodovine, je pripadalo vrhovno vodstvo našega odpora in prizadevanja junaškemu rodu Karadordeviču, ki je dosegel velike nacionalne uspehe, opirajoč se na živo silo našega naroda. Snov je podana tako poljudno in plastično, da bo knjigo z veseljem čital vsakdo. Mladina pa bo črpala iz nje pravo narodno navdušenje. — Zato mora imeti to ljudsko knjigo vsak dom v naši ožji domovini. Za borih 20 din dobiš poleg te knjige še tri druge, med njimi bogato ilustrirano Vodnikovo pratiko s pestro vsebino. Včlani se še danes v Vodnikovo družbo pri poverjeniku svojega kraja, ali pa direktno v družbeni pisarni v Ljubljani, Knaflejeva ulica 5.

— Popravek. Neljubo pomoto je zagrešila dopisnica članka »Nekaj misli iz vasi«, ki je citirano pesnico S. Jenka »Trojno gorje« pripisala S. Gregorčiču. — Zaradi nepredvidene ovire je uredništvo že po zaključku redakcije moralo v naglici uvrstiti članek v list in je to pomoto tudi spregledalo. Upamo, da so čitatelji to uvideli in tudi sami popravili.

Kuhinjsko posodo — jedilno orodje — vse za gospodinjstvo
FRANC GOLOB — LJUBLJANA — WOLFOVA ULICA 8

Osebnne zadeve

— i Praktični učiteljski izpiti so se vršili pred državnim izpitnim odborom v Ljubljani od 20. do 28. oktobra t. l. Izpit so napravili naslednji učitelji pripravniki(ce): Beljan Marija, Čepin Helena, Stanič Feliks, Stariha Zo-

ra, Šubert Alojzij, Šubert Milena, Schwarz Ivan, Božič Ana, Casagrande Julij, Čerček Olga, Fink Stanislav, Jelenko Ivana, Ladič Milan, Pintar Rozalija, Trobovšek Magdalena, Vollmaier Marija in Zupan Valentin.

— t Ko pridete v Ljubljano ali Maribor, ne pozabite vstopiti v Knjigarno Učiteljske tiskarne. Gotovo boste tam našli predmet, ki vam je potreben doma ali v šoli. — Potrebujete knjigo zase ali za svojece, dobite jo v Knjigarni Učiteljske tiskarne za mal denar. Morda potrebujete pisemski ali uradni papir, ali morda nimate dobrih svinčnikov, peres; po-

grešate na svoji pisalni mizi črnlnik, morda v sobi lep okrasek iz porcelana ali keramiko za na mizo, omaro, polico, praktično nalivno pero, mapo, album, podstavek? Vse to prav lahko dobite v Knjigarni Učiteljske tiskarne.

— t Želite prekopirati načrt ali kak črtež, nabavite si svetlopisni papir »Jasnit«, ki se izdeluje v Učiteljski tiskarni.

tudi njeno bol do zaslužnjene Primorske... Njeno gomilo bomo vedno radi okitili z najlepšim cvetjem.

Isto pot je napravila tovarišica Nina Kogojeva. Službovala je v Julijški Benečiji, a kot zavedna Slovenka, ki je ljubila svoj narod, je prišla v osvobodeno domovino, toda, žal, neusmiljena smrt jo je prehitro odtrgala od dela.

Na letošnji kraljev rojstni dan smo pokopali tovariša Josipa Turka. Njegova dolgaletna življenjska borba za učiteljske ideale in delo na šolskem polju sta mu ustvarila že v življenju dovolj priznanj. Sreski učiteljski društvu v Novem mestu in Črnomlju sta ga imenovali za svojega častnega člana, za prosvetno delo pa je bil odlikovan z redom sv. Save. Uvrstil se je med grobove tovarišev in tovarišic, ki spe na ljubljanskem polju.

Učitelj in znanstvenik je bil tovariš Rajko Justin, ki je omahnil 19. avgusta t. l. na vrhu Triglava. Bil je velik prijatelj narave in raziskovalec naše flore. 73 let je užival kras prirodo, 73 let star je omahnil vrhu Triglava... čil in zdrav... Svojo moč je črpal v prirodnih silah. Tovariš Justin se je povzpel s svojim znanjem do kustosca v botaničnem laboratoriju na ljubljanski univerzi. Nekatere cvetice nosijo njegovo ime »Justiniana«.

Drug za drugim so odhajali...

Vsi Sveti... drug za drugim prihajamo na njihove gomile, da se načrpano novih moči za delo, da nadaljujemo delo z istim navdušenjem in vztrajnostjo, kakor so delali oni...

Poslovili so se... in vendar so ostali v naših srecih.

V naših srecih jim gori večna lučka...

Vir